

Ikmēneša informācijas drošības biļetens ikvienam

OUCH!

ŠAJĀ NUMMURĀ ...

- Automātiskā pabeigšana
- Atbilde uz e-pastu
- Izplatīšanas saraksti
- Emocijas un privātums

Ko darīt un ko nedarīt e-pastā

Pārskats

E-pasts vēl joprojām ir viens no primārajiem komunikācijas veidiem gan privātajā, gan profesionālajā dzīvē. Tomēr bieži mēs paši nodarām sev pāri, izmantojot e-pastu. Šajā izdevumā mēs pastāstīsim par biežākajām kļūdām un kā no tām izvairīties, ikdienā lietojot e-pastus.

Viesredaktors

Robert M. Lee ir Dragos dibinātājs un direktors. Viņš ir arī sertificēts SANS institūta pasniedzējs un kursu FOR578 "Kiberapdraudējumu informācijas ievākšana", ICS515 "ISC/SCADA aktīvā aizsardzība" kā arī incidentu apstrādes kursu autors. Viņu var atrast Twitter [@RobertMLee](https://twitter.com/RobertMLee).

Automātiskā pabeigšana

Automātiskā pabeigšana ir pakalpojums, ko nodrošina vairums e-pasta klientu. Sākot rakstīt kādas personas vārdu, e-pasta programma automātiski piedāvā jums attiecīgo e-pasta adresi. Tādejādi jums nevajag atcerēties visas jūsu kontaktu e-pasta adreses, tikai jāzina kontaktpersonas vārds. Ja jums ir vairāki kontakti ar līdzīgiem vai vienādiem vārdiem, ir ļoti viegli kļūdīties un izvēlēties nepareizo adresi. Piemēram, jūs vēlaties nosūtīt visu jūsu organizācijas finanšu informāciju Jānim Kalniņam - jūsu grāmatvedības kolēģim, bet tā vietā automātiskās pabeigšanas funkcija izvēlas Jāņa Bērziņa e-pasta adresi, kas ir Jūsu kaimiņš. Tādā veidā ir iespēja, ka jūs aizsūtāt ierobežotas pieejamības informāciju cilvēkiem, kam tā nav paredzēta. Lai pasargātu sevi no šādiem gadījumiem, vienmēr pārbaudiet e-pasta adresi, pirms Jūs spiežat pogu nosūtīt e-pastu.

Atbilde uz e-pastu

Vairums e-pasta klientu bez To: (Kam:) ir vēl divas saņēmēju izvēles iespējas: Cc: un Bcc:. "Cc" nozīmē "Carbon copy" vai vienkārši kopija - paredzēta, lai nosūtītu šo pašu e-pastu citiem cilvēkiem informācijai. "Bcc" nozīmē "Blind carbon copy" vai diskrētā kopija - cilvēks saņem e-pasta kopiju tāpat kā Cc: gadījumā, taču saņēmēji nevar redzēt to cilvēku adreses, kas ir norādītas Bcc: lauciņā. Abas šīs iespējas var radīt problēmas. Kad jums tiek atsūtīts e-pasts ar Cc: lauciņā norādītām e-pasta adresēm, jums jāizlemj, vai atbildēt visiem, ieskaitot Cc, vai tikai nosūtītājam. Ja atbilde satur

Ko darīt un ko nedarīt e-pastā

konfidenciālu informāciju, visdrīzāk, jūs vēlaties atbildēt tikai nosūtītājam. Tādā gadījumā neizvēlieties “Reply all” (atbildēt visiem) iespēju, kas nosūtīs atbildi visiem. Ar Bcc ir cita veida problēma. Kad jūs nosūtāt konfidenciālu e-pastu, jums ir iespēja diskrēti pievienot adresātu, piemēram, jūsu vadītāju. Tomēr, ja vadītājs atbildēs ar “Reply all”, visi saņēmēji redzēs, ka jūs diskrēti pievienojāt adresātu. Ja jūs saņemat e-pastu kā Bcc adresāts, atbildiet tikai sūtītājam.

Izplatīšanas saraksti

Izplatīšanas saraksts ir e-pasta adrešu kopums ar kopēju nosaukumu (adresi), dažkārt saukts arī par e-pasta grupu vai listi. Piemēram, jums varētu būt saraksts ar kopējo adresi grupa@example.com . Kad Jūs nosūtāt e-pastu uz šo adresi, ziņojumu saņem visi, kas ir šajā grupā, iespējams,

simtiem vai tūkstošiem cilvēku. Esat piesardzīgi, ko jūs sūtāt uz šādu sarakstu, jo to var saņemt ļoti daudzi cilvēki. Papildus esiet uzmanīgi, atbildot kādam šādā sarakstā. Jūs varbūt vēlaties nosūtīt informāciju tikai vienam cilvēkam, taču saraksts var automātiski iekļaut visus, kas nozīmē, ka jūsu (iespējams, privāto) e-pasta ziņu izlasīs simti vai pat tūkstoši cilvēku. Problēma var būt arī automātiskās pabeigšanas funkcijas izmantošana. Jūs, iespējams, vēlaties nosūtīt e-pastu kolēģim Kārlim ar adresi karlis@example.com, taču nejauši aizsūtāt e-pastu sarakstam kartes@example.com.

Emocijas

Centieties nesūtīt e-pastu, ja jūs jūtaties emocionāli “uzvilkt”. Šāds e-pasts var izraisīt problēmas nākotnē, maksāt jums draudzību vai amatu. Tā vietā mēģiniet nomierināt domas un pagaidiet brīdi. Ja vēlaties izteikt sarūgtinājumu vai citas emocijas, uzrakstiet visu, ko vēlaties nosūtīt, Microsoft Word programmā vai kādā teksta redaktorā. Tad aizejiet projām no datora pastaigā vai pēc tējas tases. Atgriezoties atpakaļ izdzēsiet uzrakstīto un sāciet no sākuma. Vai labāk izrunājiet visu aci pret aci vai pa telefonu. Ar e-pastu nav viegli noteikt ziņojuma toni un nolūku, tādēļ jūsu ziņa var skanēt labāk pa telefonu vai personīgi.

Izmantojat e-pastu, Jūs varat būt pats sev jaunākais ienaidnieks. Padomājiet divreiz, kam un ko Jūs vēlaties nosūtīt pirms nospiežat pogu “Nosūtīt”.

Ko darīt un ko nedarīt e-pastā

Privātums

Visbeidzot atcerieties, ka tradicionālam e-pastam ir maz privātuma aizsardzības. Jūsu e-pastu var izlasīt jebkurš, kas var tam piekļūt. E-pastu var salīdzināt ar pastkarti. Pēc nosūtīšanas jums nav nekādas kontroles pār to un jūs nevarat to paņemt atpakaļ... E-pastu var pārsūtīt citiem, publicēt internetā vai, piemēram, publiskot pēc e-pasta servera uzlaušanas. Ja jūsu komunikācija ir sensitīva, izmantojiet citus līdzekļus, piemēram, telefonu. Svarīgi ir atcerēties, ka daudzās valstīs e-pastu var izmantot kā pierādījumu tiesā. Turklāt, ja jūs e-pastus sūtiet no darba datora, atcerieties, ka jūsu darba devējam, iespējams, ir iespēja kontrolēt un uzraudzīt darba resursu izmantošanu. Ja jums ir jautājumi par e-pasta privātumu, noskaidrojiet to pie sava vadītāja.

UZZINIET VAIRĀK

Parakstieties uz OUCH! - ikmēneša biļetenu par informācijas tehnoloģiju drošību datoru lietotājiem, apmeklējiet OUCH! arhīvu, uzziniet vairāk par SANS informācijas tehnoloģiju drošības risinājumiem, apmeklējot tīmekļa vietni securingthehuman.sans.org/ouch/archives.

CERT.LV ir Latvijas Republikas Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija. CERT.LV misija ir veicināt informācijas tehnoloģiju drošību Latvijā. Uzziniet vairāk <https://www.cert.lv> vai sekojiet mums Twitterī [@certlv](https://twitter.com/certlv).

Resursi

- Pikšķerēšana: <https://securingthehuman.sans.org/ouch/2015#december2015>
Little Bobby komiksi: <http://www.littlebobbycomic.com/projects/week-52/>
Ikdienas drošības padomi: <https://www.sans.org/tip-of-the-day>

License

OUCH! izdod SANS institūts programmas "Securing The Human" ietvaros un tas tiek izplatīts saskaņā ar [Creative Commons BY-NC-ND 3.0 licences](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) nosacījumiem. Jūs varat izplatīt šo biļetenu vai izmantot to savā informācijas tehnoloģiju drošības izglītošanas programmā ar nosacījumu, ka biļetens netiek izmainīts Papildu informācijai vai jautājumiem par tulkošanu izmantojiet www.securingthehuman.org/ouch e-pasta adresi.

Redakcija: Bill Wyman, Walt Scrivens, Phil Hoffman, Bob Rudis, Cheryl Conley

Tulkotājs: Edgars Tauriņš

securingthehuman.sans.org/blog

[/securethehuman](https://www.facebook.com/securethehuman)

[@securethehuman](https://twitter.com/securethehuman)

[securingthehuman.sans.org/gplus](https://www.securingthehuman.sans.org/gplus)